Sairaanhoitopiirien johtajat pe 14.8.2020 klo 9:00

9:00 Avaussanat

Pj Ilkka Pirskanen, Siun sote

Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, Kuntaliitto

9:10 Teema1: Sote-järjestäminen ja sote-maakuntien yhteistyöalueet
Alustus Johtaja Tarja Myllärinen

9:40 Teema2: Sote-maakuntien rahoitus ja investointien ohjaus
Alustajat Kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen, Kuntaliitto ja johtava lakimies Arto Sulonen

Teema 3: Toimeenpano ja omaisuuden siirto
Alustajat: erityisasiantuntija Karri Vainio ja johtava lakimies Arto Sulonen

Mukana käsittelyssä Kuntaliitosta myös lakiasiain johtaja Juha Myllymäki

Lopetus 10:30

KUNTA LIITTO

KUNTA LIITTO

Kuntaliiton johdon puheenvuoro

Sairaanhoitopiirien johtajat pe 14.8.2020

Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio

Lausuntokierros ja lakiluonnosten käsittely kuntaverkostoissa

- Kuntatoimijat ovat olleet lähes kokonaan sivussa valmistelusta - lausuntokierroksen merkitys ja näkemysten huomiointi korostuvat

- Kuntaverkostokäsittelyiden tavoitteena on tukea kuntatoimijoita sekä hyödyntää verkostoilta saatavaa palautetta Kuntaliiton oman lausunnon valmistelussa

KUNTA LIITTO

mm. Kuntapulssi extra –kysely 2019

Kunnille tärkeimpiä kysymyksiä sote-uudistuksessa

Kuntien ja alueiden erilaisuuden huomiointi ja uudistuksen vaiheistus

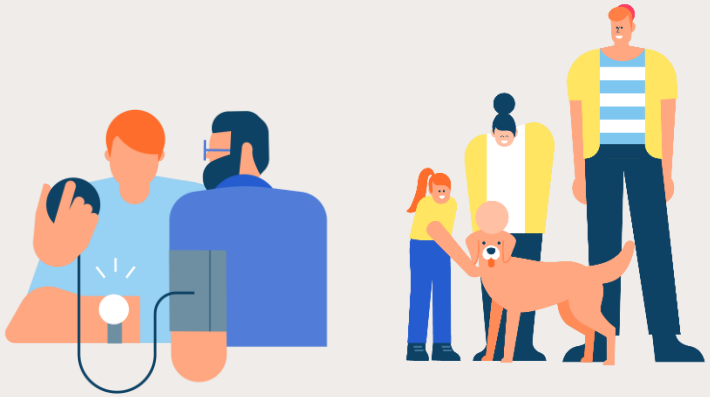

Painopisteen siirto perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan

Rahoitus ja vaikutukset kunnille

Lisäksi tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen

KUNTA-LIITTO

Kuntaverkostokäsittelyistä tullaan julkaisemaan nostoja Kuntaliiton verkkosivuilla kuntaliitto.fi/soteuudistus

Tarkempi aikataulu

- Kuntaliiton kuntaverkostokäsittelyt 11.8 – 2.9. (yht. >20 tilaisuutta)
- Verkostokäsittelyiden yhteenveto sote-tulevaisuuspäivä webinaarissa 3.9.
- Kuntaliiton lausuntoluonnoksen julkaisu 8.9
- Sote-uudistus ja lausuntoluonnos esillä myös Kuntamarkkinoilla 9.9- 10.9
- Kuntaliiton lausunnon hyväksyminen ja julkaisu 24.9
- Lausuntokierros päättyy 25.9

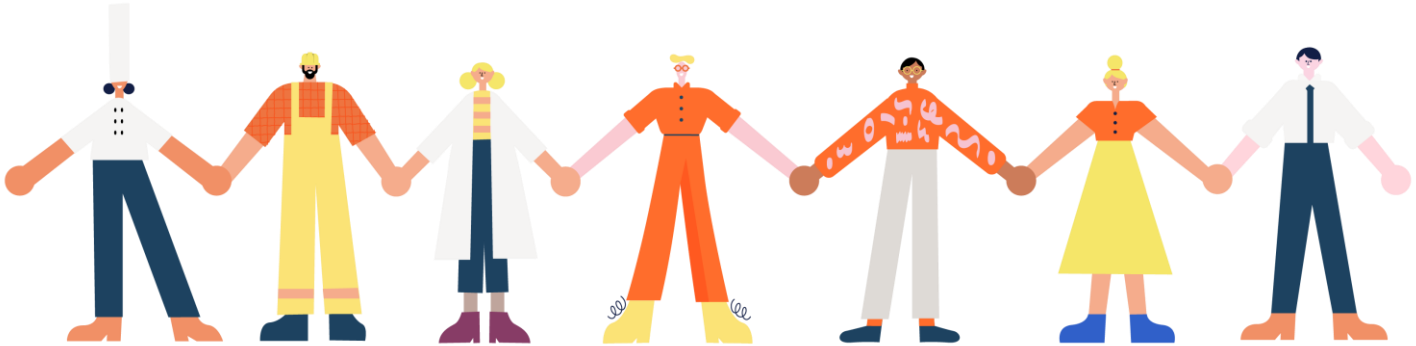

KUNTA LIITTO

Kuntaliiton yhteyshenkilöt lakiluonnoksia koskevissa osa-alueissa

Osa-alue	Vastuuhenkilö
Maakuntien hallinto, suhde kuntiin	Juha Myllymäki
Sote	Tarja Myllärinen
Pelastus	Vesa-Pekka Tervo
Omaisuussiirrot	Arto Sulonen
Rahoituskysymykset	Sanna Lehtonen
Kielikysymykset	Ida Sulin
Toimeenpano	Karri Vainio

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

KUNTA LIITTO

Sote-järjestäminen ja sote-maakuntien yhteistyö

Sairaanhoitopiirien johtajat

14.8.2020 Kuntatalo

Tarja Myllärinen

KUNTA LIITTO

Sote-järjestämislaki – mitä on hyvä huomata

Huomioita sote-järjestämislaista

- **Soten järjestämisvastuu siirtyisi** kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille
  - Myös oppilashuollon kuraattorit ja psykologipalvelut siirtyisivät
  - Ei mahdollisuutta sopia sote-palvelujen järjestämisvastuun siirrosta maakunnan ja kuntien välillä

- **Kunnilla olisi ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä**
  - Kunnalla olisi velvoite tehdä yhteistyötä sote-maakunnan sekä kunnassa toimivien muiden julkisten toimijoiden kanssa sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa

- **Ei laajaa valinnanvapautta**
- **Ei erillistä tuottajalakia**
- **Ei velvoitetta järjestämisen ja tuottamisen erottamiseen**
  - **Sote-maakunta järjestäjänä päättäisi palvelujen tuottamistavasta**
  - **Ellei** erityislainsäädännössä säädetä toisin – järjestämislaki

KUNTA-LIITTO

8 § Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

- Sote-maakunnalla on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata soten järjestämisestä ja huolehdittava palvelujen saatavuudesta **kaikissa tilanteissa**
- Järjestämisvastuun toteuttamiseksi sote-maakunnalla on oltava:
  - Palveluksessaan toiminnan edellyttämä ammattihenkilöstö,
  - hallinnollinen ja muu henkilöstö,
  - hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, välineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset ja
  - järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämä **riittävä oma palvelutuotanto.**
- Sote-maakunta palvelujen järjestäjänä **vain oman sote-maakunnan alueella**
  - Ei toimipaikkoja muiden sote-maakuntien alueella

- Vapaaehtoisena yhteistoimintana sote- maakunnat voisivat järjestää tehtäviään sopimuksen nojalla sekä perustaa sote-maakuntayhtymän
  - Vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa järjestämisvastuusta voitaisiin sopia
  - Sote-maakuntayhtymälle ei voisi siirtää järjestämisvastuuta
  - Sote-maakunnalla säilyttävä riittävä osa tehtävistä ja toimintakyky selviytyä tehtävistään

9 § Palvelujen kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

- Osa sote-palveluista kootaan suurempiin kokonaisuuksiin yhden tai useamman sote-maakunnan järjestettäväksi, jos se on välttämätöntä
  - Sote-maakuntien lakisääteinen yhteistoiminta

- Sote-maakunta, jonka järjestettäväksi palvelu on osoitettu käyttää järjestäjän valtaa, muilla sote-maakunnilla ei ole päätösvaltaa, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia muualta ko. palveluja. Sote-maakunnat vastaavat kuitenkin tehtäviensä rahoituksesta.

- Suurempiin kokonaisuuksiin koottavista palveluista ja niihin liittyvästä työnjaosta säädetään sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa

3 luku 12 § Palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

- Palveluja voisi hankkia yksityiseltä, jos se on tarpeen lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi sekä tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi

- Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta

- Yksityiseltä palveluntuottajalta ei saa hankkia
  - Julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä tai palveluja
  - Sosiaalipäivystystä
  - Kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja (pl. perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottotoimintaa
  - Ensihoitopalveluja

12 § Vuokratyövoiman käyttö

- Sote-maakunta voisi käyttää vuokrattua soten ammattihenkilöstöä täydentääkseen omaa henkilöstöään
  - Myös ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa, joihin ei saisi hankkia ostopalveluja yksityiseltä palveluntuottajalta

- Vuokratyövoima ei ole työsuhteessa sote-maakuntaan, mutta toimii sote-maakunnan suorassa työnjohdollisessa alaisuudessa

- Työvoimaa vuokrattaessa sote-maakunnan olisi varmistuttava , että vuokrattu henkilöstö täyttää säädetyt edellytykset

Sopimusten mitättömäksi tuleminen

- Voimaanpanolain 28 § Eräiden kunnilta ja kuntayhtymistä siirtyvien sopimusten mitättömyydestä
  - Koskisi palvelujen ulkoistamissopimuksia ja niihin liittyviä vuokra- ja käyttöoikeussopimuksia, joissa järjestämisvastuun alaisesta päätöksenteosta tai ostopalvelujen sisällöstä ja laajuudesta on sovittu toisin kuin järjestämislain 8 §:ssä säädetään
  - Koskisi myös sopimuksia, joissa sote-maakunnalla ei olisi sopimuksen mukaan irtisanomisoikeutta
  - Sote-maakunta ei vastaisi mahdollisesti sovitusta sopimussakosta
- Koskisi erityisesti sopimuksia, joissa ulkoistettu laajasti pth tai esh palveluja siten, että sopimuksessa sote-maakunnalle ei jäisi riittävää osaamista, omaa palvelutuotantoa tai ohjausmahdollisuutta
- Liitettäisiin kuitenkin vain sellaisiin sopimuksiin, joita ei saataisi osapuolten välisillä neuvotteluilla lainmukaisiksi ilman uutta tarjouskilpailua
- Siirtymäaika kaksi vuotta lain voimaantulosta
- Palveluntuottajalla oikeus korvaukseen sopimuksen ennenaikaisesta päättämisestä seuraavista välittömistä kustannuksista.

15 § Palvelujen hankintaa koskevan päätöksen perusteleminen

- Hankintapäätöksessä olisi perusteltava :
  - Palvelun hankinnan edellytykset (tarve ja tarkoituksenmukainen järjestäminen),
  - Kuinka sote-maakunta kykenee toteuttamaan järjestämisvastuunsa hankkiessaan palveluja
    - Otettava huomioon tilanteet, joissa sopimus voi päättyä tai palveluntuottajan palvelutoiminta voi päättyä tai häiriintyä
  - Miten sote-maakunta on huolehtinut 14 § mukaisista sopimuksen ehtojen asianmukaisuudesta esim. hankinta hajauttamalla

4 luku Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen

- 21 § Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle
- 22 § Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta

- **23 § STM:n neuvottelut sote-maakunnan kanssa**
  - Vuosittain STM yhdessä VM:n kanssa
  - Seurataan järjestämisvastuun toteutumista, edellisissä neuvotteluissa sovittujen ja ministeriöiden toimenpide-ehdotusten toimeenpanoa sekä annetaan toimenpide-ehdotukset ja asetetaan uudet tavoitteet, mm.:
    - tuotantorakenne, vähäistä suuremmat palveluhankinnat ja vuokratyövoiman käyttö
    - investoinnit ja investointisuunnitelma
    - tiedonhallinta
    - sote-maakuntien yhteistyösopimuksen toimeenpano sekä työnjako ja yhteistyö muiden sote-maakuntien kanssa
    - omavalvonta

Investointien ohjaus

- **24 § Sote-maakunnan investointisuunnitelma**
- **24 a § Investointisuunnitelman hyväksyminen**
  - Sote-maakunnan investointisuunnitelma **ei saa olla ristiriidassa** valtioneuvoston päättämän, JTS:aan perustuvaan **sote-maakunnan lainanottovaltuuden kanssa**
    - pohjana laskennallinen lainanhoitokate sekä jo olemassa olevien lainojen määrä
    - STM voi hylätä suunnitelman mm., jos investointi voitaisiin tehdä kustannustehokkaammin sote-maakuntien yhteistyönä

  - Sote-maakunnan investointisuunnitelma **ei saa olla ristiriidassa sote-maakuntien yhteistyösopimuksen kanssa.**

5. Luku Sote-maakuntien välinen yhteistyö

- Yhteistyöalueisiin kuuluvien sote-maakuntien olisi tehtävä **yhteistyösopimus soten alueelliseksi yhteensovittamiseksi**, mm. työnjaosta ja yhteistyöstä (yht. 15 kohdan luettelo):
  - Väestön palvelutarpeen arvioinnissa ja ennakoinnissa
  - Laadukkaasta ja kustannustehokkaasta järjestämis- ja tuotantorakenteesta
  - Päivystystoiminnan työnjaosta
  - Tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden turvaamisesta
  - Osaamistarpeen arvioinnista ja ennakoinnista yhteistyöalueella
  - Tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisessä
  - Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta
  - Investointeja koskevasta yhteistyöstä

- Kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä säädetään erikseen
- Valtioneuvosto olisi tietyin edellytyksin toimivalta päättää sote-maakuntien yhteistyösopimuksesta

7. luku Valmius ja varautuminen

- Sote-maakunnan olisi varauduttava valmiussuunnitelmilla häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin yhteistyössä
  - alueensa kuntien ja yhteistyöalueensa muiden sote-maakuntien kanssa
  - kuntien ympäristöterveydenhuollon kanssa

- Palvelujen jatkuvuus turvattava myös, kun palvelut hankitaan yksityiseltä palveluntuottajalta

- Yo-sairaalaa ylläpitävät sote-maakunnat ohjaavat valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti
  - Nämä ylläpitäisivät **sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskusta** mm. ylläpitämään yhteistyöalueen tilannekuvaa

Sote-lakiluonnoksen käsittelyä

Sairaanhoitopiirien johtajat

13.8.2020

Sanna Lehtonen

Arto Sulonen

Soten raha-asiat

1. Kustannusten ja tulojen siirtolaskenta
2. Kunnan valtionosuus
3. Maakunnan valtionrahoitus
4. Omaisuus ja kiinteistöt
5. Muutoskustannukset

KUNTA-LIITTO

Laskelmat julkaistu 6/2020

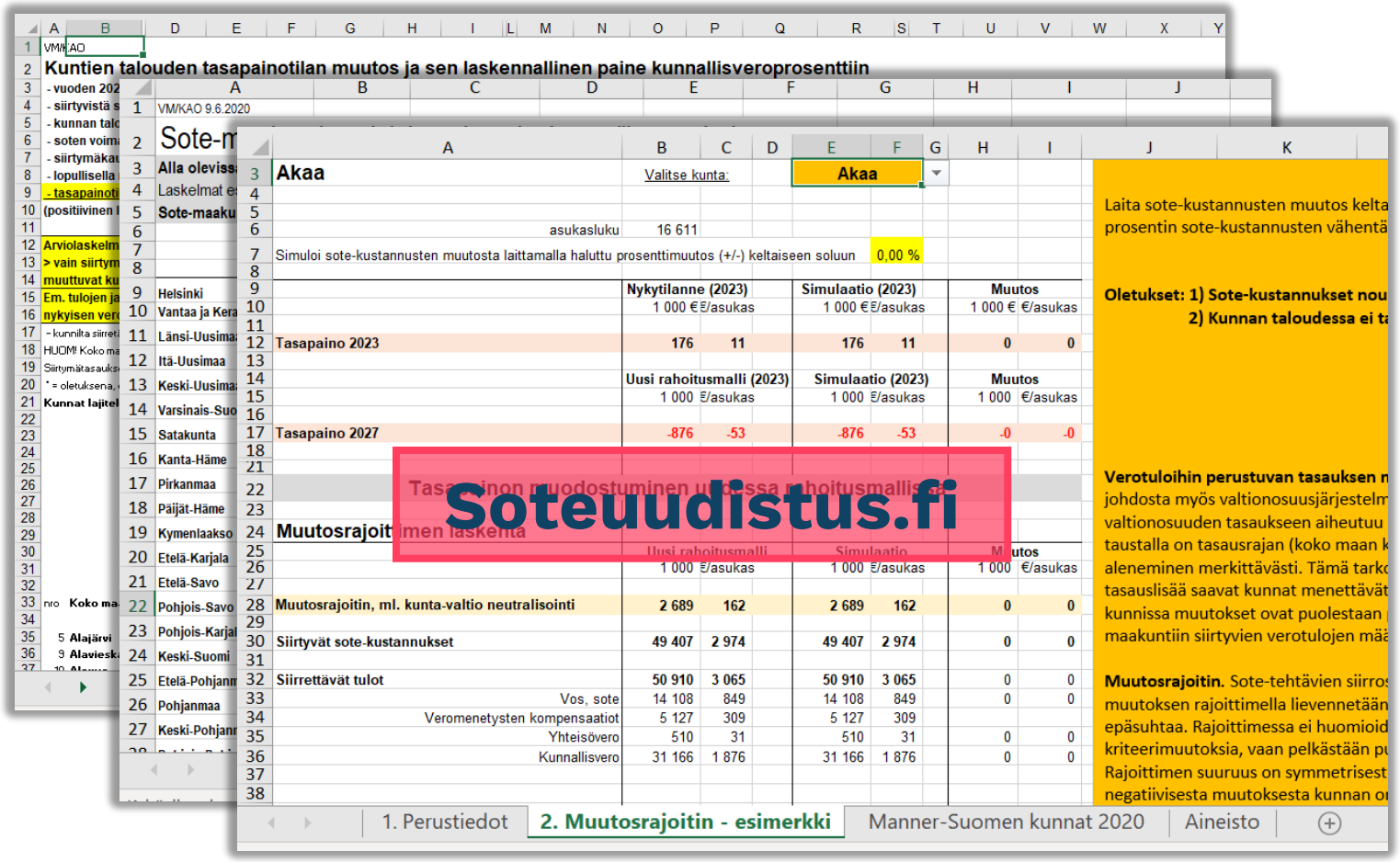

1. **Kustannusten ja tulojen siirto kunnilta valtiolle → maakuntiin:** Valtionosuussimulaattori: Kunnasta siirtyvien kustannusten ja tulojen eriparisuus → muutosrajoitin

2. **Vaikutus kuntien talouteen:** Uuden kunnan valtionosuus, kunnan talouden tasapaino ja tasapainon muutos uudistuksessa, siirtymätasaus-mekanismit

3. **Sote-maakuntien valtionrahoitus**

KUNTA LIITTO

KUNTA LIITTO

Sote-maakuntien rahoitus

Sote-maakuntien valtionrahoitus

Tärkeimmät nostot maakuntien rahoituksesta

Valtion ohjausvalta

- Erittäin vahva **valtion ohjaus** ja tavoite kustannusten hillintään…
- …mutta koko valtionrahoitus kuitenkin **laskennallista ja yleis-katteista**, maakunnan vapaasti käytettävää tuloa.

Rahoituksen määräytyminen

- Ikärakenne ja palvelutarve
- Olosuhde- ja muut tekijät, mm. hyte
- Investointien rahoitus laskennallisella rahoituksella
- Muutoskustannuksille ei toistaiseksi ole varattu rahoitusta

Tasausmekanismit

- UUTTA! Maksimimuutos **+/-150 €/as** seitsemän (7) vuoden siirtymäaikana

Maakuntaverotus

- Selvitys kesken

Maakuntien valtionrahoituksen määräytymisperusteet

Sote-maakunnan yleiskatteinen rahoitus 2/2

Määräytymistekijät	Osuus sote-palveluiden rahoituksesta	Osuus pelastustoimen rahoituksesta	Osuus sote-maakuntien yhteenlasketusta rahoituksesta
Asukasperusteisuus	13,424 %	65,000 %	14,622 %
Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijät, josta	81,600 %		79,705 %
Terveydenhuolto	48,274		47,152
Vanhustenhuolto	16,141		15,767
Sosiaalihuolto	17,185		16,786
Pelastustoimen riskitekijät		30,000 %	0,697 %
Asukastiheys	1,500 %	5,000 %	1,581 %
Vieraskielisyys	2,000 %		1,954 %
Kaksikielisyys	0,350 %		0,342 %
Saaristoisuus	0,113 %		0,110 %
Saamenkielisyys	0,013 %		0,013 %
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	1,000 %		0,977 %

Sote-uudistus

KUNTA LIITTO

Sote-maakuntien vuosittaisen valtion-rahoituksen tason määräytyminen

Palvelutarpeen muutos

Säästötavoite: Palvelutarpeen kasvusta hyväksytään vain 80 %

Kustannustason muutos

Perusteena sote-maakuntien kustannusindeksi

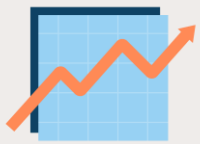

Tehtävien ja velvoitteiden muutokset

Olennaista vaikutusarviot

Kustannustason tarkistus

Toteutuneiden kustannusten ja myönnetyn rahoituksen vertailu

+ Sote-maakunnan lisärahoitus

HUOM! Valtion varoista

+ Valtionavustus

KUNTA LIITTO

Maakunnan investointien rahoitus ja ohjaus

Investointien rahoituksen lähtökohdat

- Toimitilakiinteistöjen **hallinta sote-maakunnilla** (maakunnan taseessa)
- Sote–maakunnilla **ei erillistä investointien rahoitusta** (rahoitus poistojen kautta osana käyttökustannusten rahoitusta)
- Sote-maakunnilla **ei itsenäistä oikeutta** pitkäaikaisen lainan ottamiseen
- Investoinnit **tiukassa valtionohjauksessa** osana julkisen talouden suunnitelmaa, valtiontalouden kehysmenettelyä ja valtion talousarviota

Investointien ohjaus

1. Maakuntakohtainen **investointisuunnitelma** seuraavaksi neljäksi vuodeksi
2. Valtioneuvosto vahvistaa jokaiselle maakunnalle vuosittain **lainanottovaltuuden** (pitkäaikaista lainaa)
3. STM ja SM hyväksyvät maakuntien **investointisuunnitelmat** lainanottovaltuuden puitteissa (investointisuunnitelman vastaiset sopimukset ja muut oikeustoimet ovat **mitättömiä**)
4. Sote –maakuntien lainoille **voidaan myöntää valtiontakaus**
5. Maakuntien **yhteistyösopimuksessa** arvioitava investointisuunnitelmia suhteessa muiden maakuntien kokonaisuuteen

Lainanottovaltuuden määräytyminen

- Määräytyy kunkin maakunnan **lainanhoitokyvyn** mukaan
- Perusteena **lainanhoitokate**–tunnusluku
  - = vuosikate + korkokulut jaettuna korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten yhteismäärällä
  - laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainamäärä kymmenellä
- Valtioneuvosto voi muuttaa lainanottovaltuutta **kiireellisissä palveluiden tuottamisen jatkuvuuden ja lakisääteisten palveluiden turvaamisen kannalta välttämättömissä investoinneissa** (on arviointimenettelyn käynnistymisen kriteeri)
- Järjestelmä mahdollistaa vain vähäiset ylläpitoinvestoinnit

KUNTA LIITTO

Toimeenpano ja omaisuuden siirto

Karri Vainio ja Arto Sulonen

Aikataulu

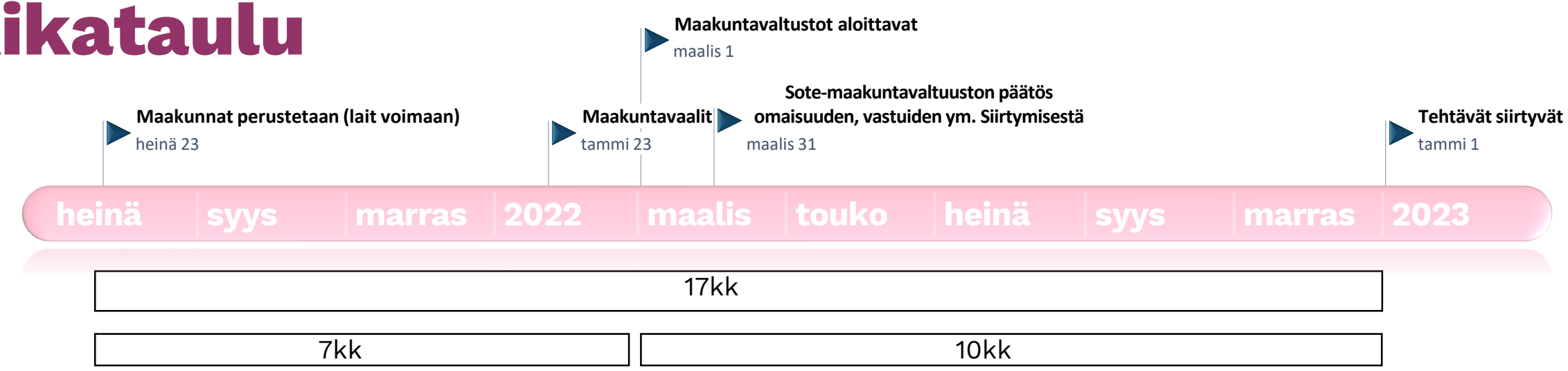

Yleinen

- Maakunnat perustetaan, kun sinä päivänä kun voimaanpanolaki tulee voimaan
- Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta,
- vuosien 2023-2026 investointisuunnitelma laadittava vuoden 2021 lopussa
- Selvitys siirtyvästä omaisuudesta, veloista, sitoumuksista ja sopimuksista viim. 28.2.2022
- Sote-maakuntavaltuuston päätös viim. 31.3.2022 omaisuuden, vastuiden ym. Siirtymisestä
- Viim 31.10.2022 ilmoitus velkojen, vastuiden ym. Sopimusosapuolille

Uudenmaan erillisratkaisua koskien lisäksi

- HUS maakuntayhtymän perussopimus hyväksyttävä viim. 30.4.2022
- HUS maakuntayhtymän toimielin järjestäytyy heti kun edustajat ilmoitettu (30.6.2020 mennessä)
- Selvitys työnjaosta 31.12.2022 mennessä
- Järjestämissopimus viim. 2024 loppuun mennessä (ja toimeenpano viim. vuosi hyväksymisestä)

KUNTA LIITTO

Omaisuusjärjestelyt HE-luonnos 15.6.2020

Sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit

Varat ja velat sekä sitoumukset

Ei korvausta

- Ky-osuudet kirjataan kunnassa peruspääomaa vastaan
- Ky:n alijäämät katettava ennen siirtoa, ylijäämät voidaan palauttaa jäsenkunnille

Kunnat ja muut kuntayhtymät

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen:

Ei korvausta

- sopimukset, irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaalioikeudet
- sellaisen osake-yhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sote-palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten*

Kuntien toimitilat vuokrataan

3 + 1 vuodeksi

MAAKUNTA

*sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisena pidettäisiin myös sellaista osakeyhtiömuodossa toteutettua toimintaa, joka palvelee yksinomaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja jonka toiminta on välttämätön edellytys varsinaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiselle ja toteuttamiselle (erit. asiakas- ja potilastietojärjestelmäyhtiöt)

KUNTA' LITTO